

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 28

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 1

Nejprve vyhodili *červivělá a *hnilá jablka, pak odvezli na kompost *hrabané listí.

(CZVV)

1 bod

1 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit s/z tak, aby text byl pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou s/z uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) z – s – s
- B) z – z – s
- C) s – z – z
- D) s – s – z

Zdůvodnění

- Slovo *zčervivělá* je příbuzné se slovem *zčervivět*, které je odvozené předponou z- (*stát se červivým*).
- Slovo *shnilá* je příbuzné se slovem *shnit*, které je odvozené předponou s-, jde o ustálený případ.
- Slovo *shrabané* je příbuzné se slovem *shrabat*, které je odvozené předponou s- (význam *směrování dohromady*).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 2–5

(1)

Rozkřiklo se dneska ráno v Dolní Lhotě,
že po poli chodil divný pán,
viděli ho malí kluci dírou v plotě,
nad hlavou měl kruh a v ruce džbán.
Psi štěkali, koně ržáli, krávy se bály,
nad obilím tetelil se vzduch,
staré babky ve fěrtochu povídaly,
že do Dolní Lhoty přišel Bůh.

(2)

Seběhli se všichni lidé zblízka, zdáli,
na kapličce rozklínal se zvon,
hádali se u rybníka jako malí,
jestli je to, nebo není on.
Říkali si ťululum a janku hloupý
a do toho všeho štěkal pes,
ještě štěstí, že pak začly padat kroupy,
jinak se tam hádají i dnes.

Pozn. fěrtoch – zástěra

(3)

V poli žita ráno svítá, večer se stmívá
a je jedno, kdo to vlastně byl,
auto jede, řeč se vede, píseň se zpívá
a mně ještě jeden refrén zbyl.
Kdo máš oči ke koukání, tak se dívej,
kdo máš uši ke slyšení, slyš,
kdo mi věříš, tak se ke mně přidej a zpívej,
kdo nevěříš, mlč jako myš.

(4)

Od té doby povídá se ve všech Lhotách,
že přes pole žita přešel Bůh,
že si odnes klasy žita na svých botách,
proto každý večer voní vzduch.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

2 Které z následujících tvrzení odpovídá výchozímu textu?

- A) Malí chlupci z Dolní Lhoty popisovali svatozář Boha i jeho oblečení.
 B) Nejen v Dolní Lhotě se povídá o tom, co zapříčinilo vůni večerního vzduchu.
 C) Ženy vyššího věku se o tom, že Dolní Lhotu navštívil Bůh, doslechly při dojení krav.
 D) Kvůli nepříznivému počasí se hádka u rybníka přesunula do kapličky v Dolní Lhotě.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti B) dokládá následující úsek výchozího textu: *Od té doby povídá se ve všech Lhotách / že přes pole žita přešel Bůh / že si odnes klasy žita na svých botách / proto každý večer voní vzduch.*

Tvrzení uvedená v možnostech A), C) a D) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *Rozkřiklo se dneska ráno v Dolní Lhotě / že po poli chodil divný pán / viděli ho malí kluci dírou v plotě / nad hlavou měl kruh a v ruce džbán; a je jedno, kdo to vlastně byl* → z textu jednoznačně nevyplývá, že *divný pán* je Bůh, navíc o oblečení této osoby se text vůbec nezmiňuje;
- *Psi štěkali, koně ržáli, krávy se bály / nad obilím tetelil se vzduch / staré babky ve fěrtochu povídaly / že do Dolní Lhoty přišel Bůh* → v textu je uvedeno, že *staré babky* si povídají o tom, *do Dolní Lhoty přišel Bůh*, není zde však uvedeno, kdy a za jakých okolností tuto informaci získaly;
- *Seběhli se všichni lidé zblízka, zdáli / na kapličce rozklinkal se zvon / hádali se u rybníka jako malí; ještě štěstí, že pak začly padat kroupy / jinak se tam hádají i dnes* → nepříznivé počasí zapříčinilo, že hádka skončila.

3 Ve kterém z následujících úseků výchozího textu se vyskytuje nespisovný tvar slova?

- A) pak začly padat kroupy
 B) jinak se tam hádají i dnes
 C) klasy žita na svých botách
 D) mně ještě jeden refrén zbyl

Zdůvodnění

Záčly je nespisovný tvar slovesa *začít*, spisovný tvar je *začaly*.

4 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N).

	A	N
4.1 Jde o ukázkou literatury umělecké.	☒	☐
4.2 Celkový počet slok je sudý, každá sloka obsahuje sudý počet veršů.	☒	☐
4.3 V každé sloce se první verš rýmuje se třetím veršem a druhý verš se rýmuje se čtvrtým veršem.	☒	☐
4.4 V poslední sloce jsou oba podtržené verše devítislabičné.	☒	☐

Zdůvodnění

- 4.1 – pravdivé tvrzení → text má především funkci estetickou, jazykové prostředky použité v textu jsou příznačné pro umělecký styl
- 4.2 – pravdivé tvrzení → první tři sloky mají vždy osm veršů; poslední sloka má čtyři verše
- 4.3 – pravdivé tvrzení → v každé sloce se rýmuje první verš se třetím veršem (*rozkřiklo se dneska ráno v Dolní Lhotě × viděli ho malí kluci dírou v plotě; seběhli se všichni lidé zblízka, zdáli × hádali se u rybníka jako malí; v poli žita ráno svítá, večer se stmívá × auto jede, řeč se vede, píseň se zpívá; od té doby povídá se ve všech Lhotách × že si odnes klasy žita na svých botách*) a druhý verš se rýmuje se čtvrtým veršem (*že po poli chodil divný pán × nad hlavou měl kruh a v ruce džbán; na kapliče rozklínal se zvon × jestli je to, nebo není on; a je jedno, kdo to vlastně byl × a mně ještě jeden refrén zbyl; že přes pole žita přešel Bůh × proto každý večer voní vzduch*)
- 4.4 – pravdivé tvrzení → oba podtržené verše jsou devítislabičné

max. 3 body

5

5.1 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem CHODIT a skloňuje se podle vzoru RŮŽE.

5.2 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného dvouslabičné, je příbuzné se slovem ŘEČ a skloňuje se podle vzoru PÁN.

5.3 Napište spisovné podstatné jméno, které je v 1. pádě čísla jednotného tříslabičné, je příbuzné se slovem MLČET a skloňuje se podle vzoru ŽENA.

(Slova *chodit*, *řeč* a *mlčet* pocházejí z výchozího textu, správná odpověď se ve výchozím textu nevyskytuje.)

Řešení

5.1 – např. *chůze*, *schůze*

5.2 – např. *řečník*

5.3 – např. *pomlčka*, *pomlka*

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících souvětí, zda je napsáno pravopisně správně (A), nebo ne (N).

	A	N
6.1 Když nám zoufalí rodiče vylýčili svůj neobvyklý zážitek, já i mí sourozenci jsme je upřímně litovali.	☐	☒
6.2 Na stěnách výstavní síně visely obrazy těch nejvýznamnějších umělců, o nichž jsme se učili ve škole.	☒	☐
6.3 Na konci vesnice stál zděný domek s malým vikýřem, z něhož vystrkovala hlavičky dvě mourovatá kořata.	☒	☐
6.4 Přestože venku byla opravdu nesnesitelná výheň, obě třídy se svými učitelkami vyrazily na náročnou túru.	☒	☐

Zdůvodnění

Slovo *vylýčili* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 7–12

TEXT 1

(1) Kdysi byl v Uruku králem Gilgameš, po matce ze dvou třetin bůh. Gilgameš vládl tvrdou rukou. Pod dozorem vojáků stavěli určití muži den co den hradby kolem města Uruk. Jedna skupina mužů měla na starost přípravu cihel: vykopanou hlínu smísili s vodou a udělali mazlavé bláto, kterým plnili dřevěné formy. Z hotových cihel potom další muži stavěli hradby. Stavba však rostla pomalu, ***** král přikázal mužům, ***** pracovali i v noci. Dokud nebudou hradby dokončeny, nesmějí se muži vrátit domů. A tak otcové už nemohli obejmout své děti, mládenci už nemohli políbit své milé. Uruk **záhy** ovládly slzy a strach.

(2) Bohové se rozhodli lidem pomoci. Bůh Anu řekl: „Dílo, jež začal Gilgameš, **necht** je dokončeno. Gilgameš však při své nadlidské síle nezná, kde jsou hranice sil lidí. Mocná Aruru, stvoř bytost jemu podobnou. **Necht** zkrátí neklidné jeho srdce, aby si oddechl Uruk!“ Bohyně Aruru stvořila z kusu hlíny Enkidua, muže stejně silného jako Gilgameš. Z vůle bohů měl Enkidu bojovat s Gilgamešem.

Zatím žil Enkidu ve stepi. Neznal lidi ani jejich sídla, živil se trávou, se zvěří pil z napajedla vodu, spával na holé zemi přikrytý **pouze** hvězdnou oblohou. Za nějaký čas se ke králi doneslo, že ve stepi žije jakýsi velký muž.

(3) Gilgameš **ihned** rozkázal, aby neznámého přivedli do Uruku. Úkolem pověřil služebníci bohyně Ištar. Když žena našla Enkidua, vyprávěla mu o lidech a Gilgamešovi. Stačilo šest dní a sedm nocí, aby divoch zatoužil poznat Uruk. Chtěl vidět město, kde lidé bydlí v domech. Chtěl vidět město, kde muži nosí bílá roucha. Chtěl se utkat s Gilgamešem. Od člověka se nyní Enkidu lišil jen svou silou a tím, že neznal závist.

(V. Zamarovský, Gilgameš, upraveno)

TEXT 2

Souhláska je **slabikotvorná** pouze tehdy, když společně s jednou nebo více souhláskami tvoří slabiku, která neobsahuje žádnou samohlásku. Ve slově VLNA je slabikotvornou souhláskou L (první slabika neobsahuje samohlásku).

(CZVV)

1 bod

7 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu TEXTU 1 považovat za synonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z TEXTU 1 a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) záhy – brzy
- B) necht – ať
- C) pouze – především
- D) ihned – okamžitě

Zdůvodnění

Slovo *pouze* má význam *jen, jenom*, slovo *především* má význam *hlavně, zejména* nebo *nejprve, napřed*. Dvojici slov *pouze* a *především* nelze považovat za synonyma v žádném kontextu.

1 bod

8 Na každé z vynechaných míst (*****) v TEXTU 1 je nutné doplnit spojovací výraz. Ve které z následujících možností jsou uvedeny náležité spojovací výrazy v pořadí odpovídajícím TEXTU 1?

- A) proto – aby
- B) aby – proto
- C) proto – kdyby
- D) kdyby – proto

Zdůvodnění

V posuzovaném souvětí první věta *Stavba však rostla pomalu* vyjadřuje důvod, proč král vydal určitý příkaz. První náležitý spojovací výraz je tedy *proto* (*stavba však rostla pomalu, proto král přikázal mužům*). Následující věta vedlejší pak vyjadřuje, co král přikázal. Druhý náležitý spojovací výraz je tedy *aby* (*přikázal mužům, aby pracovali i v noci*).

max. 2 body

9 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z TEXTU 1 (A), nebo ne (N).

	A	N
9.1 Oba Gilgamešovi rodiče byli ze dvou třetin božského původu.	☐	☒
9.2 Pomalé tempo stavby uruckých hradeb zapříčinila skutečnost, že na přípravu cihel bylo použito mazlavé bláto.	☐	☒
9.3 Bůh Anu si přál, aby se ulevilo upracovaným uruckým mužům, proto rozhodl, že práce na stavbě uruckých hradeb budou ukončeny.	☐	☒
9.4 Na rozkaz krále Gilgameše musel Enkidu čekat sedm nocí ve stepi na příchod služebnice bohyně Ištar.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené v TEXTU 1 příslušnou barvou.

max. 2 body

10

10.1 Vypište z první části TEXTU 1 podstatné jméno, které obsahuje slabikotvornou souhlásku.

10.2 Vypište z první části TEXTU 1 přídavné jméno, které obsahuje slabikotvornou souhlásku.

Úlohu řešte na základě definice uvedené v TEXTU 2.

Řešení

10.1 – slzy

10.2 – tvrdou

Zdůvodnění

Každé z obou slov má dvě slabiky, z nichž jedna neobsahuje samohlásku: sl-zy; tvr-dou.

1 bod

11 Ve kterém z následujících úseků TEXTU 1 se vyskytuje předložka?

- A) když žena našla Enkidua
- B) neznal lidi ani jejich sídla
- C) hradby **kolem** města Uruk
- D) stvoř bytost jemu podobnou

Řešení

Předložka je v příslušném úseku TEXTU 1 zapsána červeně.

1 bod

12 Které z následujících slov užitých v TEXTU 1 obsahuje předponu?

- A) stačit
- B) strach
- C) stavba
- D) stvořit

Zdůvodnění

Slovo *stvořit* obsahuje předponu *s-*, slova příbuzná jsou např. *vy-tvořit*, *ne-tvor*. Ostatní posuzovaná slova předpony neobsahují:

- slovo *stačit* má kořen *stač-*;
- slovo *strach* má kořen *strach*;
- slovo *stavba* má kořen *stav-*.

13 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) za sebou tak, aby na sebe navazovaly.

A) Ovce nebývají příliš hovorné. Je to tím, že často mají pusu plnou trávy, a také tím, že občas mají v hlavě jenom seno. Dokážou ale ocenit dobré příběhy.

B) Začaly si proto vyprávět příběhy vlastní. Nejčastěji byl vypravěčem Moby Dick, občas Othello a někdy i ovčí matky.

C) Obzvláště si zamilovaly ty, které jim předčítal pastýř George. Od doby, co s předčítáním přestal, jim cosi chybělo.

D) Každá z nich si totiž ta zvířata představovala jinak. Jsou žirafy cítit po zkaženém ovoci? Mají srst na uších? Mají alespoň trochu vlny? Jindy mlčenlivé ovce byly schopné se dohadovat celé hodiny.

E) Vyprávěl totiž o lvech, tygrech a žirafách, o neobyčejných zvířatech ze sluncem vyprahlých, horkých zemí. Ačkoli se Othello většinou spokojil s jednoduchým popisem, ovčím běhal mráz po zádech. Někdy mezi nimi docházelo i ke sporům.

F) Ty ale většinou mluvily o svých potomcích, což ostatní příliš nezajímalo. Když se však pustil do vyprávění Othello, všechny ovce zaujatě poslouchaly.

(L. Swannová, Glennkill – Ovce vyšetřují, upraveno)

13.1 _____

13.2 _____

13.3 _____

13.4 _____

13.5 _____

13.6 _____

Řešení

13.1 – A)

13.2 – C)

13.3 – B)

13.4 – F)

13.5 – E)

13.6 – D)

A) Ovce nebývají příliš hovorné. Je to tím, že často mají pusu plnou trávy, a také tím, že občas mají v hlavě jenom seno. Dokážou ale ocenit dobré příběhy. **C)** Obzvláště si zamilovaly ty, které jim předčítal pastýř George. Od doby, co s předčítáním přestal, jim cosi chybělo. **B)** Začaly si proto vyprávět příběhy vlastní. Nejčastěji byl vypravěčem Moby Dick, občas Othello a někdy i ovčí matky. **F)** Ty ale většinou mluvily o svých potomcích, což ostatní příliš nezajímalo. Když se však pustil do vyprávění Othello, všechny ovce zaujatě poslouchaly. **E)** Vyprávěl totiž o lvech, tygrech a žirafách, o neobyčejných zvířatech ze sluncem vyprahlých, horkých zemí. Ačkoli se Othello většinou spokojil s jednoduchým popisem, ovčím běhal mráz po zádech. Někdy mezi nimi docházelo i ke sporům. **D)** Každá z nich si totiž ta zvířata představovala jinak. Jsou žirafy cítit po zkaženém ovoci? Mají srst na

uších? Mají alespoň trochu vlny? Jindy mlčenlivé ovce byly schopné se dohadovat celé hodiny.

max. 2 body

14 U každé z následujících podúloh napište tvar slovesa vyhovující zadání.

14.1 Sloveso **hnát** napište ve tvaru 2. osoby, čísla jednotného, způsobu rozkazovacího, rodu činného.

14.2 Sloveso **natřít** napište ve tvaru 2. osoby, čísla množného, způsobu podmiňovacího, rodu činného.

Řešení

14.1 – žeň

14.2 – natřeli byste / byli byste natřeli

max. 3 body

15 Přiřadte k jednotlivým možnostem (15.1–15.3) odpovídající tvrzení (A–E).

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

15.1 Nejen kvalitní pamlsky, ale i nejrůznější hračky dostali od neznámého dárce opuštění pejsci z útulku. _____

15.2 Zahraniční turisté i lidé z blízkého okolí zavítali na proslulé rytířské slavnosti, konající se ve městě už několik desítek let. _____

15.3 Ve školním vestibulu i před školou se mačkali nervózní prvňáčci, jejich rodiče jim s povzbudivým úsměvem na rtech mávali. _____

A) Jde o větu jednoduchou, která obsahuje několikanásobný podmět.

B) Jde o větu jednoduchou, která neobsahuje několikanásobný podmět.

C) Jde o souvětí, každá z jeho vět obsahuje několikanásobný podmět.

D) Jde o souvětí, pouze jedna jeho věta obsahuje několikanásobný podmět.

E) Jde o souvětí, ani jedna z jeho vět neobsahuje několikanásobný podmět.

Zdůvodnění

15.1 – B)

Větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*dostali*) → věta jednoduchá; podmět není několikanásobný (*pejsci*).

15.2 – A)

Větný celek obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*zavítali*) → věta jednoduchá; podmět je několikanásobný (*turisté i lidé*).

15.3 – E)

Větný celek obsahuje dvě slovesa v určitém tvaru (*mačkali se, mávali*) → souvětí; ani jedna z vět neobsahuje podmět několikanásobný (*prvňáčci, rodiče*).

Žádný z posuzovaných větných celků neodpovídá ani možnosti C), ani možnosti D).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 16

Oba Petrovi bratři jsou zkušení motocykloví závodníci, kteří během léta tráví téměř každý víkend na závodech. Petr je obvykle doprovází. Jednou s sebou vzal i svého nejlepšího kamaráda Radka, který byl zvědavý na průběh závodu.

Kolem závodní dráhy se **tísnili** davy příznivců tohoto poměrně riskantního sportu. Všichni s napětím čekali na start. Náhle uslyšeli výstřel z pistole a ve zlomku vteřiny už viděli jen oblaka prachu. Vtom Radek zpozoroval, že se za bezpečnostní zátarasy dostala malá holčička. **Sebevědomně** si vykračovala po dráze směrem k prudké zatáčce. Radek se ani chvíli nerozmýšlel, přeskočil zábranu a odnesl výletnici zpět do bezpečné **otcoví** náruče. Za svůj obětavý čin si vysloužil všeobecné uznání.

Den se nakonec vydařil. Kromě toho, že Radkova záchranná akce byla úspěšná, Petr byl pyšný na svého mladšího bratra, který obhájil **vítězství**.

(CZVV)

max. 4 body

16 Najděte ve výchozím textu čtyři slova, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu. Doporučení: Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu mužského neživotného v čísle množném (*davy*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*tísnily se*).
- Slovo *sebevědomně* je příbuzné se slovem *sebevědomý*.
- Slovo *otcovy* je přídavné jméno přivlastňovací, které rozvíjí podstatné jméno rodu ženského (*náruč*).
- Slovo *vítězství* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje předponu *vý-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 17–22

(1) Pražský hrad je památkou s více než tisíciletou tradicí. Tento největší souvislý hradní komplex na světě (alespoň podle Guinnessovy knihy rekordů) založil kníže Bořivoj z rodu Přemyslovců pravděpodobně roku 880. Tvoří jej rozsáhlý soubor starobylých paláců a církevních staveb rozmanitých architektonických stylů – od zbytků románských staveb z 10. století přes gotické prvky ze 14. století až po nejnovější úpravy z konce 20. století.

(2) Tomáš Garrigue Masaryk učinil z Hradu své **sídlo** v roce 1918, tedy ve stejném roce, kdy byl zvolen prvním československým prezidentem. Bylo ovšem zapotřebí, aby Hrad prošel důkladnou rekonstrukcí. Hlavním architektem byl jmenován Josip Plečnik.

K jeho nejdůležitějším úkolům patřilo vybudování bytu, který by byl důstojný prezidenta. Byt, který vznikl v letech 1922–1928, byl umístěn do druhého **poschodí** Nového paláce. Prezident v něm nejen bydlel, ale zval sem i hosty k méně formálním setkáním. Byt tedy částečně plnil i společenskou funkci. Plečnik zde vybuvoval řadu **nevšedních obytných místností**, jako třeba Impluvium (místnost inspirovaná římskou architekturou), **Harfový salonek se stěnami pokrytými plátkovým zlatem** nebo Erbovní síň se stolem, na jehož mramorové desce bylo napsáno „Obci starosti své osobní podrob“.

(3) Plečnikovy stavební úpravy Pražského hradu probíhaly soustavně až do poloviny 30. let. Kromě Masarykova bytu jsou ojedinělou ukázkou architektury a designu také architektony nadčasové úpravy hradních nádvoří a některých zahrad. Obdivuhodné je také to, že architekt celý honorář za svou práci vrátil. Považoval totiž za čest pracovat pro Masaryka.

Plečnikův výtvar bohužel prošel těžkou zkouškou za éry komunismu. Stěny některých místností Masarykova bytu byly vybourány, z Erbovní síně se dokonce stal sklad piva. Bohužel ne vše se podařilo uvést do původního stavu.

(www.hrad.cz; www.stavebnictvi3000.cz; neviditelnypes.lidovky.cz, upraveno)

max. 2 body

17 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda jednoznačně vyplývá z výchozího textu (A), nebo ne (N).

	A	N
17.1 Podle údajů z jednoho zdroje jsou všechny ostatní souvislé hradní komplexy na světě menší než Pražský hrad.	☒	☐
17.2 Románské stavby na Pražském hradě byly ve 14. století přestavěny na stavby gotické a ty byly později přestavěny podle trendů konce 20. století.	☐	☒
17.3 Jedna z obytných místností Masarykova bytu na Pražském hradě měla zařízení výhradně ze zlata.	☐	☒
17.4 Stavební úpravy Pražského hradu, jimiž byl pověřen Josip Plečnik, trvaly více než deset let.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže vyznačené ve výchozím textu příslušnou barvou.

1 bod

18 Která z následujících informací je ve výchozím textu čtenářům předkládána jako domněnka?

- A) informace, ze kterého rodu pocházel kníže Bořivoj
- B) informace, ve kterém roce byl založen Pražský hrad
- C) informace, ve kterém roce se stal Hrad sídlem T. G. Masaryka
- D) informace, jaká architektura byla inspirací při výstavbě Impluvia

Zdůvodnění

Domněnka je obsažena v následujícím úseku výchozího textu: *Pražský hrad je památkou s více než tisíciletou tradicí. Tento největší souvislý hradní komplex na světě (alespoň podle Guinnessovy knihy rekordů) založil kníže Bořivoj z rodu Přemyslovců pravděpodobně roku 880.*

1 bod

19 Které z následujících tvrzení o dvou podstatných jménech tučně vyznačených ve výchozím textu je pravdivé?

- A) Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě i v různém čísle.
- B) Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě a v různém čísle.
- C) Tato podstatná jména jsou v textu užitá v různém pádě a ve stejném čísle.
- D) Tato podstatná jména jsou v textu užitá ve stejném pádě i ve stejném čísle.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *sídlo* je v textu užitó ve 4. pádě čísla jednotného (*učinil z Hradu koho, co? – sídlo*). Podstatné jméno *poschodí* je v textu užitó v 2. pádě čísla jednotného (*byl umístěn do koho, čeho? – do poschodí*).

1 bod

20 Která z následujících možností zachovává význam nápisu na mramorové desce stolu v Erbovní síni?

- A) Soukromým věcem nadřad' veřejné zájmy.
- B) Soukromým věcem nenadřazuj veřejné zájmy.
- C) Před státními záležitostmi upřednostni ty osobní.
- D) Před osobními záležitostmi neupřednostňuj ty státní.

Zdůvodnění

Na mramorové desce bylo napsáno *Obci starosti své osobní podrob*. Je zde vyjádřen rozpor mezi soukromými záležitostmi (*starosti své osobní*) a záležitostmi, které se týkají vedení státu (tyto veřejné zájmy označuje slovo *obec*). Z nápisu vyplývá, že veřejné zájmy jsou důležitější než soukromé věci.

max. 2 body

21

21.1 Vypište z druhé části výchozího textu přídavné jméno, které má v textu význam *úplně se s něčím kryjící, totožný*.

21.2 Vypište z druhé části výchozího textu přídavné jméno, které má v textu význam *souhlasící s hodností, vážností někoho*.

Řešení

21.1 – stejném

21.2 – důstojný

max. 2 body

22 Rozhodněte o každém z následujících úseků výchozího textu, zda tučně vyznačený větný člen je předmětem (A), nebo ne (N).

	A	N
22.1 prezident v něm nejen bydlel	☐	☒
22.2 architekt celý honorář za svou práci vrátil	☒	☐
22.3 byt tedy částečně plnil i společenskou funkci	☒	☐
22.4 architektovy nadčasové úpravy hradních nádvoří	☐	☒

Zdůvodnění

22.1 – **kde** bydlel? – **v něm**: větný člen rozvíjí sloveso *bydlel* → příslovečné určení místa

22.2 – **koho, co** vrátil? – **honorář**: větný člen rozvíjí sloveso *vrátil* → předmět

22.3 – **koho, co** plnil? – **funkci**: větný člen rozvíjí sloveso *plnil* → předmět

22.4 – **jaké** úpravy? – **nádvoří**: větný člen rozvíjí podstatné jméno *úpravy* → přívlastek neshodný

1 bod

23 Která z následujících vět obsahuje pravopisnou chybu?

- A) Svého synovce si oblíbila kvůli jeho vlastnostem.
- B) Příběh o osiřelém chlapci dobyl celý filmový svět.
- C) Do papírových obalů pečlivě uložili sypké suroviny.
- D) Obilí z letošní sklizně by se mělo v sobotu začít **mlýt**.

Zdůvodnění

Slovo *mlít* není vyjmenované slovo, je příbuzné s podstatným jménem *mletí*. Slova *mlít* a *mlýn* jsou sice hláskově i významově podobná, přesto se jejich pravopis liší, protože nejde o slova příbuzná.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 24–27

(1) V roce 2016 vyplula na svou první plavbu Harmonie moří, tehdy **největší** výletní loď světa. Na 18 palubách vezla 6 000 cestujících, jejich pohodlí mělo na starost přes 2 000 členů posádky. Na lodi bylo pět toboganů, z nichž jeden byl vysoký jako desetipodlažní dům. Na cestující čekalo nejedno PŘEKVAPENÍ. Měli k dispozici simulátor surfování, **ledovou** plochu na bruslení, v barech je dokonce obsluhovali roboti.

(2) Harmonie moří je dlouhá 362 metrů, na šířku MÁ 66 metrů. Protože je **složitě** takový kolos uřídít, manévry se nacvičovaly celý rok na simulátorech. Maximální rychlost, kterou se loď může pohybovat, je 42 kilometrů za hodinu.

Nejslavnější výletní loď Titanic, KTERÁ se potopila v roce 1912, vážila 52 300 tun. Harmonie moří je takřka o sto metrů **delší** a váží 227 000 tun. Z pomyslného trůnu ji však sesadila v roce 2018 jiná loď, Symfonie moří. Tato loď je ještě zhruba o 2 000 tun těžší než Harmonie MOŘÍ.

(Junior 8/2016, upraveno)

max. 3 body

24 Vypište z první části výchozího textu čtyři zájmena.

Chybějící dílčí odpověď nebo zápis jakéhokoli slova, které nevyhovuje zadání úlohy, jsou považovány za chybu.

Řešení

svou, jejich, nichž, je

1 bod

25 Které z následujících tvrzení jednoznačně vyplývá z výchozího textu?

- A) Při své první plavbě, která proběhla v roce 2016, ujela výletní loď Harmonie moří celkem 42 kilometrů.
- B) Lidé, kteří cestují na lodi Harmonie moří, mají k dispozici pět toboganů vysokých jako desetiposchodový dům.
- C) Každému z 6 000 cestujících, kteří se vezli na Harmonii moří při její první plavbě, zajišťovali pohodlí 2 členové posádky.
- D) Loď Harmonie moří má větší hmotnost než slavná loď Titanic, zároveň je Harmonie moří lehčí než loď Symfonie moří.

Zdůvodnění

Pravdivost tvrzení uvedeného v možnosti D) dokládá následující úsek výchozího textu: *Nejslavnější výletní loď Titanic, která se potopila v roce 1912, vážila 52 300 tun. Harmonie moří je takřka o sto metrů delší a váží 227 000 tun. Z pomyslného trůnu ji však sesadila v roce 2018 jiná loď, Symfonie moří. Tato loď je ještě zhruba o 2 000 tun těžší než Harmonie moří.*

Tvrzení uvedená v možnostech A), B) a C) jsou prokazatelně nepravdivá:

- *V roce 2016 vyplula na svou první plavbu Harmonie moří, tehdy největší výletní loď světa; Maximální rychlost, kterou se loď může pohybovat, je 42 kilometrů za hodinu.* → v textu je uvedena pouze rychlost, kterou se Harmonie moří může pohybovat, nikoli počet kilometrů, které tato loď během své první plavby urazila.
- *Na lodi bylo pět toboganů, z nichž jeden byl vysoký jako desetipodlažní dům.* → v textu je výška pouze jednoho z pěti toboganů přirovnávána k desetipodlažnímu domu.
- *Na 18 palubách vezla 6 000 cestujících, jejich pohodlí mělo na starost přes 2 000 členů posádky.* → na jednoho člena posádky vychází průměrně tři cestující; pokud by se o každého cestujícího měli starat dva členové posádky, pak by při počtu 6 000 cestujících bylo zapotřebí 12 000 členů posádky.

26 Kterou z následujících dvojic slov nelze v kontextu výchozího textu považovat za antonyma?

(První slovo z dvojice vždy pochází z výchozího textu a je v něm vyznačeno tučně.)

- A) největší – nejmenší
- B) ledový – vroucí
- C) složitý – jednoduchý
- D) delší – kratší

Zdůvodnění

Slovo *ledový* je v textu užito ve významu *vytvořený ze zmrzlé vody* (měli k dispozici *ledovou plochu na bruslení*).

27 Které z následujících tvrzení není pravdivé?

(Posuzované výrazy jsou ve výchozím textu zapsány velkými písmeny.)

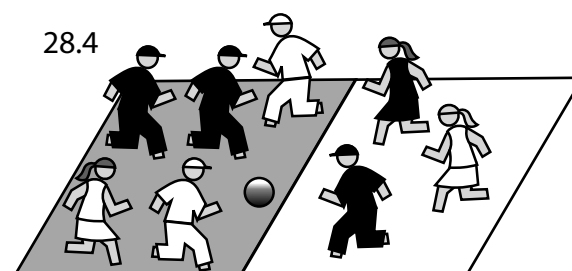
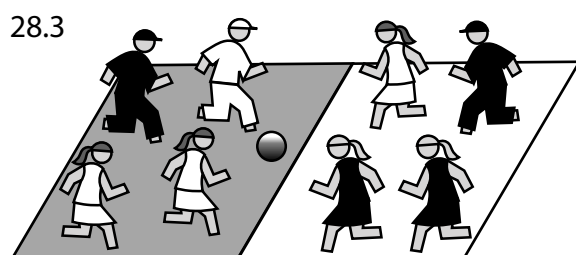
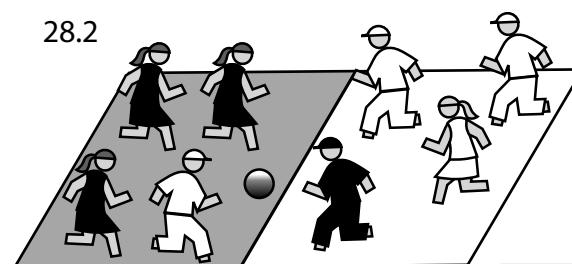
- A) Výraz *má* lze někdy použít jako sloveso, někdy jako zájmeno.
- B) Výraz *moří* lze někdy použít jako podstatné jméno, někdy jako sloveso.
- C) Výraz *kteřá* lze někdy použít jako zájmeno, někdy jako přídavné jméno.
- D) Výraz *překvapení* lze někdy použít jako podstatné jméno, někdy jako přídavné jméno.

Zdůvodnění

- Výraz *má*, který je v textu použit jako sloveso, může být použit také jako zájmeno, např. ve větě *Má kamarádka bydlí kousek od nás*.
- Výraz *moří*, který je v textu použit jako podstatné jméno, může být použit také jako sloveso, např. ve větě *Moří koně hlady* nebo *Otec moří dřevo*.
- Výraz *kteřá* je vždy pouze zájmenem, nikoli přídavným jménem.
- Výraz *překvapení*, který je v textu použit jako podstatné jméno, může být použit také jako přídavné jméno, např. ve větě *Překvapení diváci začali nadšeně tleskat*.

28 Přiradte k jednotlivým obrázkům (28.1–28.4) odpovídající popis (A–F).

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

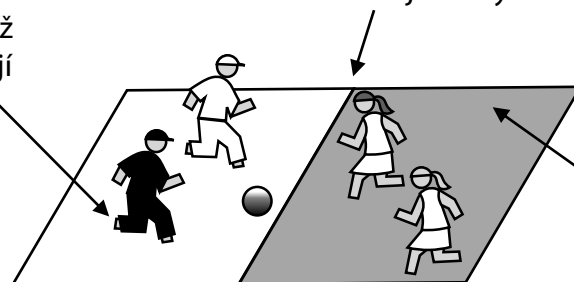
(CZVM)

- A) Alespoň tři bílí hráči jsou na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je lichý počet hráčů. V černém týmu je více dívek než chlapců.
- B) Alespoň jeden bílý hráč je na bílé části hřiště. Na tmavé části hřiště je sudý počet chlapců. V bílém týmu je shodný počet chlapců a dívek.
- C) Na bílé části hřiště je lichý počet chlapců. Více než dva bílí hráči jsou na tmavé části hřiště. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.
- D) Na tmavé části hřiště je lichý počet dívek. Na bílé části hřiště jsou alespoň dva hráči z černého týmu. V bílém týmu je více dívek než chlapců.
- E) Alespoň jedna dívka z bílého týmu je na tmavé části hřiště. Na bílé části hřiště je lichý počet hráčů. V černém týmu je shodný počet chlapců a dívek.
- F) Na tmavé části hřiště je lichý počet černých hráčů. Ze všech hrajících dívek je pouze jedna na bílé části hřiště. V bílém týmu je více chlapců než dívek.

Vysvětlivky:

bílá část hřiště, na níž
v tomto případě hrají
dva chlapci
(tzn. jeden bílý hráč
a jeden černý hráč)

Na celém hřišti jsou čtyři hráči.

tmavá část hřiště, na níž
v tomto případě hrají
dvě dívky z bílého týmu
(tzn. dva bílí hráči)

Řešení

28.1 – E)

28.2 – F)

28.3 – C)

28.4 – B)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).